

تحلیل تماتیک تجربه زیسته دانش‌آموزان از آزمون‌های آنلاین در بستر شبکه شاد

رفیق حسنی^۱، شنو صفایی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۱۲ پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۰۲/۲۱

چکیده

پژوهش حاضر باهدف شناسایی تجربه زیسته دانش‌آموزان از آزمون‌های آنلاین در بستر شبکه شاد انجام شد. ماهیت این پژوهش، کیفی از نوع پدیدارشناسی بود. میدان پژوهش متشکل از کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول سطح شهر سنندج بود. مشارکت‌کنندگان شامل دانش‌آموزان دختر و پسر نواحی یک و دو شهر سنندج بالغ بر ۱۱۲ نفر از دانش‌آموز مقطع متوسطه اول بودند. داده‌های پژوهش حاضر از طریق انجام مصاحبه‌های نیمه ساخت یافته به صورت فردی و به شکل آنلاین جمع‌آوری شد. داده‌های موجود با استفاده از روش کلایزی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. از تحلیل داده‌های به دست آمده شامل ۱۵ مضمون سازمان دهنده شامل نگرش مثبت؛ نگرش منفی؛ خنثی بودن؛ مشکلات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری و پشتیبانی؛ ایجاد استرس و اضطراب؛ یادگیری سطح پایین؛ خلق فرصت تقلب گسترده؛ مهارت تست‌زنی، تنوع در سؤالات و بررسی آسان؛ پایین بودن اعتبار نمره کسب شده؛ ترجیح حضوری در مقابل آنلاین؛ عدم رصد دانش‌آموز؛ هرزمانی و هر مکانی بودن آزمون آنلاین؛ تجربه‌ای جدید و گاهی اوقات نه‌چندان خوب؛ ایمن کردن در مقابل به خطر انداختن سلامتی و عدم شکل‌گیری رقابت برابر و سالم نام‌گذاری شدند. به‌طور کلی، نتایج مطالعه حاضر با تأکید بر ضرورت شناسایی معایب و مزایای آزمون‌های آنلاین، نیاز به فرهنگ‌سازی، توانمندسازی معلمان و دانش‌آموزان در فضای مجازی و بازنگری در روش برگزاری آزمون‌های آنلاین و زمینه یادگیری و بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان از طریق آزمون‌های آنلاین تأکید دارد.

کلیدواژه‌ها: تجربه زیسته، آزمون آنلاین، شبکه شاد، پدیدارشناسی.

۱. دانشیار علوم تربیتی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران. (نویسنده مسئول)

۲. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران.

مقدمه

ویروس کووید ۲۰۱۹ تغییرات چشمگیری را در سیستم‌های آموزشی در سراسر جهان ایجاد کرده و برنامه‌های اولیه به‌ویژه آموزش حضوری معلمان را تحت تأثیر چالش‌های مرتبط قرار داده است (اسپولودا اسکوبار و موریسون، ۲۰۲۰). در طی این بیماری، مدارس و مؤسسات دانشگاهی بلافاصله کلیه فعالیت‌های آموزشی خود را به قالب آموزش الکترونیکی منتقل کردند (الزاینی، ال سداک و العبدالمنعم، ۲۰۲۰). علی‌رغم جابه‌جایی به فضاهای آنلاین تازه تأسیس‌شده، بسیاری از اصول و "اهداف" عملی و همچنین ارزش‌های جهت‌دهی مربیان و معلمان بدون تغییر باقی ماندند. به‌طورکلی، در برخی از آموزش‌های نوآورانه توسعه‌یافته در سطح محلی، احساس یکسان بودن و تفاوت وجود داشت. در نظر گرفتن فضاهایی که آموزش اصیل معلمان می‌تواند در آن جریان داشته باشد و آموزش‌وپرورش و فناوری‌های جایگزین برای پشتیبانی از یادگیری حرفه‌ای به‌صورت عملی ازدست‌رفته، این مسئله دارای اهمیت بین‌المللی است (کید و مری، ۲۰۲۰). در چنین شرایطی ساختار تربیتی و آموزشی این روزها، به‌ناچار بر پایه آموزش‌های آنلاین بنا شده است که با توجه به شیوع ناگهانی این ویروس بسیاری از مراکز آموزشی برای آموزش آنلاین^۱ زیرساخت و آمادگی کافی را نداشته و با مشکلات فراوانی روبه‌رو شدند (صفانیا، صفانیا و آریا دوست، ۱۳۹۹). یکی از مشکلاتی که در شرایط شیوع کرونا، تعطیلی مدارس، برای کودکان و نوجوانان به وجود آمده است، مشکلات آموزشی است. در شرایط قرنطینه کلاس‌های درس به‌صورت آنلاین برگزار می‌شوند. این در حالی است که همه دانش‌آموزان به اینترنت دسترسی ندارند، کاهش زمان آموزش و کیفیت نامناسب خدمات آموزش آنلاین و نابرابری در استفاده از فرصت‌های آموزشی، عملکرد تحصیلی یادگیرندگان را کاهش داده است (ابوالمعالی الحسینی، ۱۳۹۹). حتی دانش‌آموزانی که از امکانات مناسب برای دسترسی به اینترنت و کلاس‌های آنلاین برخوردارند، گزارش می‌دهند که برنامه آموزش آنلاین حتی از کلاس‌های معمولی استرس‌زاتر است. در کلاس‌های درس عادی مشارکت در فرایند یادگیری و حمایت هم‌کلاسی‌ها استرس را کمتر و قابل‌کنترل‌تر می‌کند (رازکریان، ۲۰۲۰). به‌کارگیری آموزش آنلاین در هنگام شیوع همه‌گیر کرونا گامی مهم در جهت بهره‌برداری از پتانسیل فناوری برای مدارس با حفظ ایمنی دانش‌آموزان و معلمان بدون اتلاف زمان درسی آن‌ها بود (دیوید، رانا، جیراج، کلمنت و ویلیام، ۲۰۱۹). در شرایط کنونی با توجه به شیوع ویروس کرونا آموزش از حالت سنتی خارج شده و عمدتاً در بستر اینترنت و در فضای مجازی و به‌صورت

الکترونیکی ارائه می‌شود (رضایی، ۱۳۹۹). اجبار به استفاده از شیوه‌های آموزش غیرحضوری در دوره شیوع کرونا باعث شده است دریچه‌ای نو به روی سیاست‌گذاران و آموزش‌گران در سراسر دنیا گشوده شود. در ایران هم برای ایجاد فضای جدید یادگیری و ارزشیابی، شبکه آموزش دانش‌آموزان (شاد) از ابتدای اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹ رسماً راه‌اندازی گردیده است (کریمیان، ۱۳۹۹). در چنین شرایطی شیوه‌های ارزشیابی از آموخته‌های فراگیران در بستر سامانه‌های مجازی به صورت امتحان کتبی مجازی، امتحان شفاهی (مصاحبه) مجازی، پرسش‌وپاسخ شفاهی در حین تدریس از طریق آداب کانکت و غیره، ارائه‌های کلاسی در بستر سامانه‌های مجازی، کارپوشه الکترونیکی، ارزشیابی چندگانه «تلفیقی» درآمد (رضایی، ۱۳۹۹).

نظام ارزشیابی^۱ به‌عنوان بخش مهمی از فرایند یاددهی و یادگیری در نظام آموزش‌وپرورش هر کشور مطرح است (کتوکی، ۱۳۹۵). یک عنصر حیاتی در فرایند یاددهی - یادگیری محسوب می‌شود (لابیس، عرفین، محمد، ابراهیم و وکی، ۲۰۱۰). درواقع ارزشیابی، عبارت از جمع‌آوری اطلاعات از میزان یادگیری دانش‌آموزان، به‌منظور قضاوت درباره کارایی و بازدهی فرایند آموزش و تدریس است (کردلو، ۱۳۹۹). ارزشیابی، مهم است؛ زیرا تأثیر بسیار زیادی بر یادگیری دارد (بالنی، ۲۰۱۵) و یکی از مهم‌ترین وظایف فرایند یادگیری است و هدف آن، تعیین میزان دستیابی به اهداف آموزشی است (آزمی و کانکارج، ۲۰۱۵). ارزشیابی لازمه بازخورد برای پیشرفت مداوم است. یکی از عناصر مهم برنامه و نظام آموزشی به شمار می‌رود که وسیله‌ای برای تحقیق اهداف آموزشی، تربیتی و تشخیص میزان پیشرفت یادگیری فراگیران است (گوران، صالحی و جوادی پور، ۱۳۹۷). همچنین ارزشیابی می‌تواند نقاط قوت، ضعف، تهدیدها و فرصت‌ها را به‌منظور بهبود و اصلاح روش تدریس مشخص نماید (دورانی و همکاران، ۱۳۹۳). ترنر (۲۰۰۰) به تأثیرات ارزشیابی بر آموزش و یادگیری دانش‌آموزان و تئوری، لم، یون و چان (۲۰۰۵) به رابطه مستقیمی بین سنجش و یادگیری اشاره دارند (به نقل از صالحی و همکاران، ۱۳۹۴). ارزشیابی آخرین اقدام آموزشی معلم برای تعیین نمره دانش‌آموز است و روش‌های مختلف نمره‌گذاری می‌توانند تأثیرات مختلفی بر پیشرفت و عملکرد یادگیرندگان داشته باشند. روش نمره‌گذاری معلم گاهی تأثیرات مثبت بر یادگیرندگان می‌گذارد و گاهی نیز این تأثیر منفی است. برای دانش‌آموزانی که معمولاً نمرات بالایی می‌گیرند، نقش تقویت‌کننده مثبت را ایفا می‌کنند. علاوه بر پیامد مثبت، نمرات بالا می‌توانند پیامدهای منفی نیز داشته باشند (سیف

نراقی و نادری، ۱۳۹۵)؛ لذا استفاده از روش‌ها و شیوه‌های ارزشیابی مناسب و اصولی، وسیله‌ای مؤثر در جهت بهبود عملکرد سیستم آموزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است (ثمری و آتشک، ۱۳۹۹). از سوی دیگر، ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و امتحانات از دیرباز نقش مهمی در جامعه انسانی بازی کرده است و به علت نقش مهم و حساس آن، موردنقد، بررسی و مطالعه فراوانی قرار گرفته است. در اهمیت ارزشیابی پیشرفت تحصیلی همین بس که با مراجعه به ادبیات و پیشینه موضوع با حجم انبوهی از متون و منابع در خصوص آزمون و ارزیابی مواجه می‌شویم که به‌نقد، بررسی و اصلاح روش‌های اندازه‌گیری تربیتی پرداخته است. روزانه تنها در مدارس آمریکا بیش از یک میلیون آزمون استاندارد شده اجرا می‌شود که نشانگر اهمیت و ضرورت بررسی امتحانات و آزمون‌ها می‌باشد (محمدی فر و همکاران، ۱۳۹۰) و محوری‌ترین ارزش‌نهادهای علمی در درجه نخست بهبود کیفیت یاددهی و یادگیری است. از این‌رو، برنامه‌های ارزشیابی، ضرورتاً بخش بااهمیتی از فعالیت‌های آنان را تشکیل می‌دهد (بویل، پتیگرا و اتکینسون، ۲۰۰۱)؛ اما مسئله اصلی چالش ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان در محیط‌های یادگیری آنلاین است.

سنجش و ارزشیابی یادگیرندگان در دوره‌های آنلاین، چالش‌برانگیز است و تشریح چگونگی انجام ارزشیابی حتی می‌تواند چالش را بیشتر کند. چگونگی انجام ارزشیابی به‌اندازه چگونگی ارتباط آن با محتوای دوره و اهداف یادگیری اهمیت ندارد و نباید در ارزشیابی، محتوا و یادگیری را قربانی شکل اجرای ارزشیابی کرد (امین خندقی و باغانی، ۱۳۸۹). در بعضی موارد، معلمان برای ساخت و طراحی امتحانات آنلاین به برخی از مهارت‌های فنی نیاز دارند. هزینه‌های راه‌اندازی سیستم ارزیابی الکترونیکی در یک مؤسسه یادگیرنده یا محیط آموزشی کسب‌وکار می‌تواند هزینه‌بردار است. آزمون آنلاین برای مقاله‌نویسی و تحلیل یا آزمون تفکر شناختی مناسب نیست (ویلیامز، ۲۰۲۱). با این حال ایجاد یک نظام ارزشیابی آنلاین کارآمد می‌تواند به کارآمدتر کردن نظام آموزشی آنلاین و شفاف ساختن فعالیت‌های آن کمک نماید. از سوی دیگر، با استفاده از اطلاعات ارزشیابی می‌توان اطمینان لازم را درباره میزان تحقق رسالت و اهداف آموزشی به دست آورد. به همین منظور نظام ارزشیابی در آموزش آنلاین، متفاوت و مجزا از نظام‌های فعلی ارزشیابی است. این نظام باید به‌گونه‌ای باشد که همیشه امکان ارزشیابی را فراهم کند و تصویری دقیق‌تر و همه‌جانبه را از عملکرد دانش‌آموزان به دست دهد در این نظام معلمان، دانش‌آموزان و والدین می‌توانند به‌صورت برخط، به بخش‌های مختلف ارزشیابی دسترسی داشته باشند (عسکری و گویا، ۱۳۹۱). یکی از اصول مهم ارزشیابی آنلاین استفاده از راهبردها و ابزارهای متعدد در ارزشیابی است. بر

اساس هدف‌ها و فعالیت‌های یادگیری برنامه آنلاین، راهبردهای گوناگونی را می‌توان برای ارزشیابی از آموخته‌های فراگیران به کار گرفت (ابراهیم پور و سبحانی نژاد، ۱۳۹۴). در یادگیری آنلاین نیز از ابزارهای مختلفی جهت ارزشیابی یادگیرندگان استفاده می‌شود که ممکن است برخی از این ابزارها با ابزارهای ارزشیابی در کلاس‌های درس سنتی مشابه باشد (عباسی کسانی، مورگانی، سراجی و رضازاده، ۱۳۹۹). محیط‌های یادگیری آنلاین دارای امکانات و ظرفیت‌های متنوعی برای بسط مهارت‌های مشارکتی، تفکر انتقادی، خلاقیت و مهارت‌های مدیریتی و برنامه‌ریزی است؛ لذا شیوه‌های ارزشیابی متناسب با این محیط باید علاوه بر یادگیری موضوعی، این مهارت‌ها را نیز مورد ارزشیابی قرار دهد (سراجی، ۱۳۹۳). یکی از ویژگی‌های یادگیری آنلاین این است که امکان بازخورد دادن و بازخورد گرفتن را از طریق تعاملات دوطرفه‌ای که بین مدرس و فراگیر ایجاد می‌شود را فراهم می‌کند، پس تعامل فراگیران با یکدیگر، تعامل دوطرفه فراگیر و مدرس و در ادامه آن دریافت و ارائه بازخورد می‌تواند بر آموزش باشد. در طول مسیر یادگیری آنلاین، باید ابزار نظارتی و کنترلی مستقیمی وجود داشته باشد. ارزشیابی نظام آموزش آنلاین پیچیده بوده و بسته به دیدگاه صاحب‌نظران ابعاد زیادی دارد (نارنجی ثانی، پورکریمی و حجازی، ۱۳۹۹). یافته‌های پژوهش عبدلی و محمدحسینی (۱۳۹۹) نشان داد مهم‌ترین مؤلفه‌های مشترک ارزشیابی شامل قابلیت استفاده، کیفیت محتوا و اطلاعات، دسترس‌پذیری، ارتباط، تعامل و رابط کاربرها، مدیریت و قابلیت کنترل، سیستم فنی و خدمات و پشتیبانی می‌باشد. یافته‌های پژوهش عباسی کسانی و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد که در مجموع ۲۴ ابزار و شیوه برای ارزشیابی در یادگیری آنلاین استفاده می‌شود که این ابزار و شیوه به دودسته ارزشیابی هم‌زمان و ناهم‌زمان تقسیم شدند. ابزارهای ارزشیابی هم‌زمان شامل آزمون‌ها، مشاهده رفتار، ثبت رویدادها، سخنرانی‌ها، ارزشیابی تلفنی، ارتباط هم‌زمان صوتی و تصویری، وبینار، بازی نقش، تکالیف گروهی مشترک، چت و گروه‌های مباحثه آنلاین، مطالعه موردی می‌باشد. ابزارهای ارزشیابی ناهم‌زمان نیز شامل آزمون‌ها، پروژه‌ها، پوشه کار الکترونیکی، سنجش توسط همتایان، مقاله‌ها، تکالیف گروهی مشترک، خود ارزشیابی، تکالیف کتبی، پست الکترونیکی، پرسش‌نامه، چک‌لیست، مجله‌ها، وبلاگ و وب کم‌ها می‌باشد لازم به ذکر است که این دو ابزار آزمون و تکالیف گروهی مشترک را در هر دو نوع ارزشیابی هم‌زمان و ناهم‌زمان می‌توان استفاده کرد. ارزشیابی، به‌عنوان یکی از روش‌های اساسی تضمین کیفیت در یادگیری آنلاین، این امکان را فراهم که با شناسایی نقاط ضعف سیستم یادگیری آنلاین و زمینه‌سازی رفع آن‌ها، ارائه آموزش‌های

باکیفیت تضمین شود؛ اما هر اقدامی برای تضمین کیفیت یادگیری آنلاین، می‌بایست در چارچوب علمی و بر مبنای مدل و روشی منسجم انجام شود تا از اثربخشی لازم برخوردار گردد (خلیفه و رضوی، ۱۳۹۱).

شیوه‌های ارزشیابی فراگیران، نحوه دستیابی فراگیران به هدف‌های آموزشی را مشخص می‌سازد و از این رو از نظر پداگوژیکی^۱ از اهمیت بالایی برخوردارند. روش‌های ارزشیابی باید خلاقیت، تفکر انتقادی و دانش عمیق نسبت به موضوعات را تقویت و تشویق نماید. در یادگیری آنلاین نبود محدودیت‌های زمانی و مکانی این امکان را فراهم می‌سازد و از طرفی انعطاف‌پذیری این آموزش‌ها مشکل امنیت و اعتبار را نیز در پی دارد. قوانین و مقررات و رویه‌ها باید به صورتی باشد که بتوان هویت فراگیر، نحوه اتصال و موثق بودن میزان یادگیری او را تعیین نمود (محبوب عشرت‌آبادی، وثوقی نیری، قرونه و مهری، ۱۳۹۳). خلاصه کردن راهبردهای سنجش یادگیری الکترونیکی به برگزاری آزمون‌های چندگزینه‌ای و بعضاً تشریحی در دنیای آشوبناک با سرعت تغییرات بالا که آموزش مهارت‌های پیچیده برای یادگیرندگان را الزامی کرده است، به‌منزله باقی ماندن یادگیرندگان در حصار کسب و حفظ دانش است که در عصر حاضر شاید زیاد کاربردی نداشته باشند؛ و این موضوعی مهمی است که پژوهشگران نیز در نتایج پژوهش‌های خویش به آن اذعان نموده‌اند و لزوم به‌کارگیری فعالیت‌هایی خارج از روال معمول آزمون‌های عینی برخط را برای سنجش میزان دستیابی به اهداف سطح عالی یادگیری را یادآوری نموده‌اند و بیان داشته‌اند که اگر تلاش سنجش در جهت عمق بخشیدن به یادگیری نباشد رفتارهای یادگیری در سطح دانش باقی خواهد ماند (براری، اعلامی، رضایی زاده و خراسانی، ۱۳۹۸). آزمون‌های آنلاین به‌طور گسترده‌ای به‌عنوان تمرین‌های یادگیری تکوینی مورد استفاده قرار می‌گیرند (مک کلون و ما کلین، ۲۰۱۲).

تجربه زیسته این پرسش را مطرح می‌سازد که «تجربه زیسته چه نوع تجربه‌ای است؟» زیرا پدیدارشناسی می‌کوشد معانی را آن‌چنان که در زندگی روزمره زیسته می‌شوند، آشکار نماید. توجه به تجربه زیسته به‌منزله تلاش برای فهم یا درک فهم یا درک معانی تجربه انسان، آن‌چنان که زیسته می‌شود تلقی شده است. جهان زندگی «همان تجربه‌ای است که بدون تفکر ارادی و بدون متوسل شدن به طبقه‌بندی کردن یا مفهوم‌سازی، حاصل می‌شود و معمولاً شامل آن چیزهایی است که مسلم دانسته می‌شوند یا متداول هستند. هدف مطالعه جهان زندگی، بازبینی تجارب بدیهی پنداشته شده و آشکار ساختن معانی جدید و یا مغفول مانده است (پولکینگ هورن، ۱۹۸۳).

فیتربه و جاناه (۲۰۲۱) در یافته‌های خود بیان کردند که آزمون‌های آنلاین چهار تأثیر مفید از جمله افزایش انعطاف‌پذیری در ارزشیابی، بهبود ارزشیابی تطبیق‌پذیری، افزایش آگاهی معلمان و دانش‌آموزان از آماده‌سازی ارزشیابی و پرورش توانایی‌های یادگیری مستقل دانش‌آموزان دارند. از سوی دیگر، اثرات منفی ارزشیابی آنلاین سه موضوع عوارض اجرای ارزشیابی، کاهش تعامل بین معلمان و دانش‌آموزان و اضطراب بودند. باتلر - هندرسون و کرافورد (۲۰۲۰) نیز در مروری بر ادبیات مربوط به امتحانات آنلاین ارائه کردند و موضوعات تحقیقاتی کلیدی مربوط به ادراک، عملکرد، اضطراب، تقلب، احراز هویت و امنیت و فناوری را شناسایی کردند. محمدی و همکاران (۱۴۰۰) نیز در پژوهش به بررسی تجارب زیسته والدین و چالش‌هایی آموزش مجازی در زمان شیوع کرونا پرداختند دشوار بودن سنجش واقعی یادگیری، عدم وقت‌گذاری معلم برای تدریس و کاهش انگیزه دانش‌آموزان را به‌عنوان چالش‌ها و مشکلات شبکه شاد معرفی کردند. در مطالعاتی که در مورد چالش‌های تدریس در فضای مجازی انجام‌گرفته به مشکلات ارزشیابی و بازخورد نیز اشاره‌شده است (عباسی و همکاران، ۱۴۰۰) در چنین شرایطی حوزه آموزش آنلاین به تحقیقات بیشتری نیاز دارد تا وضعیت فعلی ارزشیابی آنلاین توسط معلمان و همچنین کشف راه‌هایی برای بهبود آن مشخص شود (فیتربه و جاناه، ۲۰۲۱).

از سوی دیگر، ارزیابی عملکرد دانش‌آموزان یکی از بخش‌های یکپارچه آموزش آنلاین است (استفانی، آلیس و لازارویس، ۲۰۲۱). شبکه شاد باوجود چشم‌انداز خوب برای آموزش از راه دور دانش‌آموزان مشکلاتی نیز در ارزشیابی آنلاین ایجاد کرده است. به‌رغم شناسایی اثرات و پیامدهای مثبت و منفی فهرست شده برای برنامه شاد در نشریات مختلف، مطالعه مدونی در این زمینه صورت نگرفته ابعاد آن به‌طور علمی موردبررسی قرار نگرفته است. لیکن در سیستم آموزشی تقریباً هیچ تجربه و پشتوانه و تمرین ارزشیابی آنلاین وجود نداشت و ناگهان صد آموزش به‌اجبار در این فضا برده شد. لیکن درک عمیق و تحلیل ادراک دانش‌آموزان از چالش‌ها و فرصت‌های ارزشیابی در شبکه آموزشی دانش‌آموزان (شاد)، می‌تواند به ما در عمق بخشیدن به شناخت از موضوع و ارائه راهکارهایی برای تقویت آن کمک کند. با توجه به خلأ موجود در این زمینه، این مطالعه به بررسی و تحلیل ادراک دانش‌آموزان از تجربه زیسته آزمون‌های آنلاین پرداخته است.

روش پژوهش

تحقیق حاضر به لحاظ هدف کاربردی می‌باشد. همچنین به لحاظ ماهیت داده‌ها از نوع تحقیقات کیفی به شمار می‌رود. رویکرد منتخب در گردآوری و تحلیل داده‌ها پدیدارشناسی است؛ روش پدیدارشناسی به بررسی تجربه زیسته انسان و فهم ماهیت پدیده‌ها از این طریق می‌پردازد (عارف، ۱۳۹۴). با استفاده از روش پدیدارشناسی این تحقیق به دنبال شناسایی تجارب دانش‌آموزان از آزمون‌های آنلاین در بستر شبکه شاد است. میدان پژوهش متشکل از کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول سطح شهر سنندج بود. مشارکت‌کنندگان شامل دانش‌آموزان دختر و پسر نواحی یک و دو شهر سنندج بالغ بر ۱۱۲ نفر دانش‌آموز در مقطع متوسطه اول (سه پایه هفتم، هشتم و نهم) بود که با هماهنگی لازم از طریق اداره کل آموزش و پرورش استان و معرفی به نواحی یک و دو شهرستان سنندج انجام شد. ضمن رعایت شرایط پروتکل‌های بهداشتی مصاحبه از طریق لینک و به‌صورت اینترنتی و ارسال آن در گروه‌های فضای مجازی دانش‌آموزان کلیه مدارس متوسطه اول انجام شد.

ابزار تحقیق شامل مصاحبه اینترنتی نیمه ساختاریافته و لینک مصاحبه مذکور https://docs.google.com/forms/d/14H3xgQYMt1nXqbqItMhb1oXBtFkitdzO_Jo-bFhqljc/edit?usp=sharing بوده است.

تحلیل داده‌ها در روش تحقیق پدیدارشناسی به‌عنوان یک روش تحقیق کیفی، الگوی منظمی از تکرار، گردآوری و تحلیل هم‌زمان داده‌ها است (کلایزی، ۱۹۶۹). روش کلایزی یکی از روش‌های معنی بخشیدن به مصاحبه‌ها در روش پدیدارشناسی است که شامل هفت مرحله است (میرزایی و همکاران، ۱۳۹۷). در مرحله اول کلایزی، در پایان هر مصاحبه ابتدا متن گفته‌های شرکت‌کنندگان نوشته و جهت درک احساس و تجارب شرکت‌کنندگان چند بار مطالعه شد. در مرحله دوم، پس از مطالعه همه اظهارنظرهای شرکت‌کنندگان، اطلاعات با معنی، بیانات مرتبط با مضمون مورد بحث، پیدا شد. به این طریق جملات مهم مشخص و مرحله سوم که فرموله کردن معانی بود، بعد از مشخص کردن مضامین مهم هر مصاحبه، سعی شد تا از هر عبارت یک مفهوم که بیانگر معنی و قسمت اساسی گفته آن فرد بود نام‌گذاری شود. منظور از مضمون، دادن برچسب یا نام به قطعاتی از داده‌ها است. بعد از استخراج مضامین، مطابق مرحله چهارم کلایزی، پژوهشگران مفاهیم تدوین شده را به‌دقت مطالعه و بر اساس تشابه مفاهیم آن‌ها را دسته‌بندی کردند. بدین روش، مضامین سازمان دهنده تشکیل شد. در مرحله پنجم، نتایج برای توصیف جامع از پدیده تحت مطالعه به هم پیوند و مضامین کلی تری را به وجود آوردند. در مراحل بعد توصیف جامعی از پدیده تحت مطالعه (تا حد امکان با بیانی واضح و بدون ابهام) ارائه شد.

روایی، دقت و استحکام پژوهش بر اساس چهار معیار قابل قبول بودن، قابلیت اطمینان، تأیید پذیری و انتقال‌پذیری تأمین شد. برای اطمینان از قابل قبول بودن داده‌ها، از مواردی همچون تخصیص زمان کافی برای جمع‌آوری داده‌ها و درگیری طولانی‌مدت با داده‌ها استفاده شد. برای تأمین معیار قابلیت اطمینان، از یک ناظر خارجی با سابقه انجام پژوهش‌های کیفی استفاده شد که فرایند جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل را بررسی و نتایج پژوهش را تأیید نمود. جهت برآوردن تأیید پذیری که گویای ثبات و پایایی داده‌ها بود علاوه بر این رعایت بی‌طرفی محققان، از نظرات تکمیلی دانش‌آموزان استفاده شد تا مضامین و دسته‌بندی‌ها را بررسی و مورد تأیید قرار دهند.

یافته‌ها

بر اساس کدگذاری در مرحله اول تعداد ۱۷۳۱ مضمون پایه استخراج شد. در فرایند تقلیل داده‌ها با توجه به تکراری بودن بسیاری از این مضامین به ۱۶۳ مورد کاهش یافتند. بر اساس نتایج کدگذاری در مجموع ۱۵ مضمون سازمان دهنده شناسایی شد. این ۱۵ مضمون سازمان دهنده شامل نگرش مثبت؛ نگرش منفی؛ خنثی بودن؛ مشکلات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری و پشتیبانی؛ ایجاد استرس و اضطراب؛ یادگیری سطح پایین؛ خلق فرصت تقلب گسترده؛ مهارت تست‌زنی، تنوع در سؤالات و بررسی آسان؛ پایین بودن اعتبار نمره کسب‌شده؛ ترجیح حضوری در مقابل آنلاین؛ عدم رصد دانش‌آموز؛ هرزمانی و هر مکانی بودن آزمون آنلاین؛ تجربه‌ای جدید و گاهی اوقات نه‌چندان خوب؛ ایمن کردن در مقابل به خطر انداختن سلامتی و عدم شکل‌گیری رقابت برابر و سالم نام‌گذاری شدند.

جدول ۱- کدگذاری مضامین پایه و سازمان دهنده

مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
نبود امکانات سخت‌افزاری مناسب جهت ورود به سایت‌ها؛ ضعف در اپلیکیشن برنامه شاد جهت آزمون؛ برنامه شاد بستر مناسبی برای آزمون آنلاین نبود؛ نبود نرم‌افزار کارآمد؛ نبود زیرساخت‌های خوب؛ آزمون آنلاین از دسترس خارج شدن؛ عدم دسترسی به اینترنت پرسرعت؛ عدم آشنایی با فضای مجازی؛ بهانه قطعی اینترنت؛ مشکلات اقتصادی از جمله اضافه شدن هزینه اینترنت و خرید گوشی و یا تبلت مناسب؛ قطعی اینترنت باعث بی‌اعتمادی در آزمون‌ها؛ عدم امکان آزمون مجدد لینک آزمون	مشکلات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری و پشتیبانی
موافق نیستم؛ جالب نیست؛ آزمون آنلاین کاملاً اشتباه؛ نمی‌پسندم؛ انگیزه نداریم؛ فرصت فکر کردن رو گرفته؛ نگران‌کننده بودن؛ مغز هامونو شسته؛ دردسر؛ تأثیرات منفی؛ بانشاط نبودن؛ طاقت‌فرسا؛ متنفر بودن؛ فاجعه؛ خراب؛ علاقه‌ای نداشتن؛ زجر کشیدن؛ خوب نبودن؛ افتضاح؛	نگرش منفی

مسخره؛ خوشایند نبودن؛ عصبی‌کننده؛ سخت گیج‌کننده؛ خیلی مزخرفه؛ کاملاً مخالف؛ راضی نبودن؛ خسته‌کننده؛ حوصله نداشتن؛ اذیت شدن؛ مخالف؛ مفید نبودن

خلق فرصت تقلب گسترده

سودجویی بعضی از افراد جهت پاسخ دادن آزمون به‌جای دانش‌آموز؛ شرکت اعضای خانواده و یا افراد دیگر به‌جای دانش‌آموز در آزمون آنلاین؛ وسوسه به تقلب؛ تقلب باعث عدم احساس دانش‌آموز در نیاز به درس خواندن؛ از روی کتاب جواب دادن؛ دانش‌آموزانی که اصلاً درس نمی‌خوانند و تقلب می‌کنند با دانش‌آموزان سخت‌کوش هستند نمره یکسانی می‌گیرند؛ زیاد بودن فرصت تقلب و راه‌های تقلب در آزمون آنلاین؛ تقلب به دلیل عدم حضور مراقب در آزمون آنلاین؛ تقلب بچه‌ها در واتساپ و تلگرام؛ به دلیل امکان تقلب باعث کم‌رغبت شدن دانش‌آموزان تلاش‌گر شدن

خنثی بودن

نظری ندارم یا بی‌نظرم

نگرش مثبت

جالب؛ مؤثر، نگرش مثبتی داشتن؛ کاملاً موافقم؛ خوب؛ عالی؛ دوست دارم؛ بد نیست؛ راحت؛ بهتره؛ خوشم می‌آید

یادگیری سطح پایین

هیچ‌چیز متوجه نشدن؛ کمک نکردن آزمون آنلاین به پیشرفت دانش‌آموزان؛ کاهش یادگیری؛ درس‌ها را یاد نگرفتن؛ تأثیر زیادی بر یادگیری دانش‌آموزان نداشتن؛ حضوری بهتر یادگرفتن؛ بازدهی کمتری داشتن؛ منجر به افت تحصیلی شدن؛ بدترین شیوه برای یادگیری؛ نمی‌فهمیدم چی به چیه؛ خیلی بی‌سواد شدیم؛ نمی‌تواند سطح درسی دانش‌آموز را دقیق بیان و روش مناسبی کند

ترجیح حضوری در مقابل آنلاین

عدم جایگزینی آزمون آنلاین با آزمون حضوری؛ حضوری بهتر از آنلاین بودن؛ حضوری خوشایندتر بودن؛ کاملاً موافق آموزش به‌صورت حضوری؛ آزمون آنلاین نشان‌دهنده میزان مطالعه دانش‌آموز نبودن؛ فرصت‌های یادگیری در آزمون حضوری بیشتر بودن؛ حضوری انگیزه بیشتری داشتن؛ برای سنجش دانش‌آموزان و یادگیری مناسب نبودن؛ آرامش بیشتر آزمون حضوری؛ نتیجه واقعی داشتن حضوری؛ آزمون آنلاین باعث نشان دادن دیدگاه دانش‌آموز نشدن؛ مشخص نکردن سطح درسی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز توسط آزمون‌های آنلاین؛ آزمون آنلاین معیار سنجش دانش‌آموز نبودن؛ مشخص نشدن صلاحیت علمی هر دانش‌آموز با دقت ارزشیابی آنلاین

ایجاد استرس و اضطراب

ترس؛ دلهره‌آور بودن؛ عدم اضطراب و استرس؛ اضطراب ناشی از وقت کم؛ اضطراب ناشی از قطعی اینترنت؛ استرس بسیار زیاد ناشی از مشکل گوشی در کلاس‌ها؛ اضطراب ناشی از حضور اولیا؛ استرس ناشی از پیچیدگی سؤالات آزمون‌ها؛ استرس ناشی از نبود معلم؛ عدم استرس؛ استرس ناشی از مشکلات سخت‌افزاری و یا نرم‌افزاری؛ استرس زیاد به علت عدم تمرکز در آزمون آنلاین

مهارت تست‌زنی، تنوع در

سؤالات و بررسی آسان

استاندارد نبودن؛ ارزشیابی صحیحی صورت نگرفتن؛ اکثر سؤالات را از اینترنت گرفتن؛ نمرات خوب‌تری کسب شدن؛ بعضی از سؤالات متوجه نشدن؛ وقت کم وعدم پاسخ به کل سؤالات در بعضی امتحانات؛ عدم طراحی آزمون‌ها توسط معلمان؛ آزمون آنلاین محیط مناسبی برای مهارت تست‌زنی است؛ خطا در اجرای آزمون؛ تنوع سؤالات در آزمون‌های آنلاین زیاد بودن؛ سؤالات خیلی سخت طراحی شدن؛ خارج از ساعات کلاسی آزمون گرفتن؛ محیط آنلاین وقت بیشتری برای پاسخگویی دارد؛ ارزشیابی به‌درستی انجام نشدن؛ امکان نظارت و ارزشیابی واقعی وجود نداشتن؛ امکان بازگشت به سؤالات قبلی نبودن؛ راحت تصحیح شدن؛ افراد زیادی می‌توانند هم‌زمان باهم آزمون بدهند

عدم نظارت معلم؛ عدم دسترسی به دبیران؛ عدم رصد دانش‌آموز و عدم کنترل	عدم رصد دانش‌آموز
وجود امکان برگزاری آزمون آنلاین در هر مکان و زمان؛ دسترسی ساده و سریع به آزمون‌ها و نتایج آزمون آنلاین	هرزمانی و هر مکانی بودن برگزاری آزمون آنلاین
مناسب بودن آزمون آنلاین به دلیل حفظ سلامتی و دوری از کرونا و شیوع آن در جامعه؛ آزمون‌های آنلاین باعث به خطر انداختن سلامتی (حافظه، بینایی، اسکلت)	ایمن کردن در مقابل به خطر انداختن سلامتی
نمره واقعی نبودن؛ نمره‌ها چندان خوب نبودن؛ عدم بررسی بعضی از آزمون‌ها	پایین بودن اعتبار نمره کسب‌شده
تجربه جدید؛ تجربه خوبی بود؛ تجربه‌ای دردناک	تجربه‌ای جدید و گاهی اوقات نه‌چندان خوب
رقابت نابرابر؛ نداشتن حس رقابت؛ فرصت خوبی برای رقابت بین دانش‌آموزان؛ عدم شکل‌گیری رقابت درست در بین دانش‌آموزان؛ عدم رقابت سالم	عدم شکل‌گیری رقابت برابر و سالم

مشکلات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری و پشتیبانی

به دلیل ماهیت الکترونیکی بودن فرایندهای آزمون آنلاین، بروز مشکلاتی در اجرای برگزاری آزمون وجود داشت از جمله نبود بستر مناسب، امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزار مناسب به دلایل ضعف مالی و اقتصادی خانواده‌ها، عدم پشتیبانی به‌موقع و مناسب برای رفع مشکلات احتمالی به وجود آمده می‌توان اشاره نمود. در حین برگزاری آزمون مشکلات قطعی برق و اینترنت، سرعت پایین اینترنت، ترافیک بالا، عدم دسترسی و...، امکان شرکت مجدد آزمون آنلاین برای دانش‌آموزان وجود نداشت. درنهایت برنامه‌ریزی و آگاهی لازم جهت بهره‌گیری از ظرفیت‌های مناسب برای برگزاری آزمون آنلاین مهیا نبوده است. برای مثال پاسخ مشارکت‌کنندگان در این زمینه بیان کرده بودند که:

نبود امکانات سخت‌افزاری مناسب جهت ورود به سایت‌ها؛ ضعف در اپلیکیشن برنامه شاد جهت آزمون؛ نبود نرم‌افزار کارآمد؛ نبود زیرساخت‌های خوب؛ آزمون آنلاین خارج می‌شد؛ عدم دسترسی به اینترنت پرسرعت؛ مشکلات اقتصادی از جمله اضافه شدن هزینه اینترنت و خرید گوشی و یا تبلت مناسب؛ قطعی اینترنت باعث بی‌اعتمادی در آزمون‌ها؛ قطع شدن اینترنت تمام زحمات دانش‌آموز بر باد می‌رفت؛ لینک‌ها امکان آزمون مجدد را ندارند.

نگرش منفی

درواقع دانش‌آموزان موارد نگرش منفی به آزمون آنلاین را با عناوین مختلف بیان کرده‌اند که:

جالب نیست؛ آزمون آنلاین نمی‌پسندم؛ انگیزه نداریم؛ نگران‌کننده است؛ بانشاط نیست؛ طاقت فرسا؛ متنفر بودن؛ علاقه‌ای ندارم؛ افتضاح؛ خوشایند نیست؛ عصبی‌کننده؛ سخت گیج‌کننده؛ خسته‌کننده؛ دوست ندارم؛ واقعاً بد.

خلق فرصت تقلب گسترده

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های آزمون آنلاین امکان تقلب در این نوع آزمون‌هاست. البته باید این را در نظر گرفت که در هر نوع امتحانی چه شیوه‌های سنتی و چه آنلاین امکان تقلب وجود دارد و با توجه به بستر ایجادشده در فضای مجازی و برگزاری آزمون‌ها به شیوه آنلاین و عدم رصد دانش‌آموزان توسط معلمان، فضایی جدید در نوع و شیوه ارزشیابی ایجاد گردید که دانش‌آموزان در زمان آزمون می‌توانستند به کتاب یا جزوات درسی خود مراجعه کنند یا در دیگر سایت‌ها جواب سؤالات را جستجو کنند همچنین می‌توانستند با مشورت و کمک دیگران آزمون را انجام بدهند به دلیل امکان تقلب اکثر دانش‌آموزان برای یادگیری، رغبت و تلاش کمتری نشان می‌دهند.

برای مثال مشارکت‌کنندگان در این زمینه چنین پاسخ داده‌اند:

شرکت اعضای خانواده و یا افراد دیگر به جای دانش‌آموز در آزمون آنلاین؛ وسوسه به تقلب؛ تقلب باعث می‌شود دانش‌آموز احساس نیاز به درس خواندن نکند؛ دانش‌آموزانی که اصلاً درس نمی‌خوانند و تقلب می‌کنند با دانش‌آموزان سخت‌کوش هستند نمره یکسانی می‌گیرند؛ فرصت تقلب و راه‌های تقلب در آزمون آنلاین زیاد است؛ تقلب به دلیل عدم حضور مراقب در آزمون آنلاین؛ بچه‌ها در واتساپ و تلگرام حتماً تقلب می‌کنند؛ به دلیل امکان تقلب باعث کم رغبت شدن دانش‌آموزان تلاشگر می‌شود.

خنثی بودن

دانش‌آموزان مورد نسبت به آزمون آنلاین نظری ندارم را بیان نموده بودند.

نگرش مثبت

درواقع دانش‌آموزان موارد نگرش مثبت به آزمون آنلاین را با عناوین مختلف بیان کرده‌اند که:

آزمون آنلاین جالب؛ نگرش مثبتی دارم؛ عالی؛ آزمون آنلاین را دوست دارم؛ راحت؛ از آزمون آنلاین خوشم می‌آید.

یادگیری سطح پایین

یکی از اهداف اصلی آزمون کمک به معلم در شیوه‌های آموزشی خود و رفع نواقص یادگیری دانش‌آموزان است، در صورتی که ارزشیابی صحیح و مناسبی صورت نگیرد، تبعاتی همچون کاهش علاقه دانش‌آموزان، هدر رفتن سرمایه‌های مادی و انسانی، افزایش نرخ مردودی و تکرار پایه، اختلال در رشد عاطفی دانش‌آموزان، از میان رفتن خلاقیت و... را در پی خواهد داشت. آزمون آنلاین تداوم آموزش را در سطح پایین تضمین می‌کند.

برای مثال مشارکت‌کنندگان در این زمینه چنین پاسخ داده‌اند:

هیچ چیز متوجه نمیشم؛ آزمون آنلاین کمکی به پیشرفت دانش‌آموزان نمی‌کند؛ یادگیری بسیار سخت است؛ خیلی خوب نمی‌توانیم درس‌ها را یاد بگیریم؛ تأثیر زیادی بر یادگیری دانش‌آموزان نداشت؛ بازدهی کمتری دارد؛ منجر به افت تحصیلی می‌شود؛ بدترین شیوه برای یادگیری است؛ نمی‌فهمیدم چی به چیه؛ خیلی بی‌سواد شدیم؛ نمی‌تواند سطح درسی دانش‌آموز را دقیق بیان و روش مناسبی نیست.

ترجیح حضوری در مقابل آنلاین

اگرچه برای آزمون‌های آنلاین مزایای زیادی عنوان شود اما دانش‌آموزان نیز گرایش به سمت وسوی برگزاری آزمون حضوری در مدرسه دارند به دلایلی از جمله آزمون‌های حضوری با نظارت و اعتبار کامل بر برگزاری و حضور دانش‌آموز می‌تواند معیار مناسبی برای نتیجه واقعی و بررسی عملکرد تحصیلی دانش‌آموز باشد. آزمون‌های آنلاین در شرایط بحران می‌توان استفاده نمود اما در کل با توجه به معیارهای آزمون حضوری، نمی‌توان آزمون آنلاین را جایگزین آزمون حضوری نمود.

برای مثال مشارکت‌کنندگان در این زمینه چنین پاسخ داده‌اند:

آزمون آنلاین نمی‌تواند جایگزین آزمون حضوری باشد؛ حضوری بهتر از آنلاین است؛ حضوری چیزی دیگه است خوشایندتر است؛ فرصت‌های یادگیری در آزمون حضوری بیشتر است؛ حضوری انگیزه بیشتری دارد؛ آزمون آنلاین برای سنجش دانش‌آموزان و یادگیری مناسب نیست؛ آزمون حضوری آرامش بیشتری دارد؛ حضوری نتیجه‌ای واقعی دارد؛ آزمون‌های آنلاین سطح درسی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز را نمی‌تواند مشخص کند؛ آزمون آنلاین معیار سنجش دانش‌آموز نیست؛ صلاحیت علمی هر دانش‌آموز به دقت در ارزشیابی آنلاین مشخص نمی‌گردد. آزمون آنلاین غیرقابل اعتماد است.

ایجاد استرس و اضطراب

اضطراب امتحان یک شرایط روان‌شناختی است که باعث می‌شود فرد در موقعیت‌های امتحانی بسیار پریشان و مضطرب شود. اگرچه بسیاری از افراد قبل و در طی یک امتحان تا حدی دچار استرس و اضطراب می‌شوند اما اضطراب امتحان می‌تواند در یادگیری اختلال ایجاد کند و به عملکرد فرد در امتحان آسیب برساند.

به‌طور کلی بیشترین دلایل استرس و اضطراب آزمون آنلاین اشاره به مشکلات سخت‌افزاری (عدم دسترسی به گوشی مناسب یا وسایل ارتباطی مناسب) و یا نرم‌افزاری (عدم برنامه مناسب و بستری تعریف‌شده و مطمئن برای برگزاری آزمون) بوده است یکی دیگر از عوامل استرس ناشی از شیوه جدید برگزاری عدم تجربه کافی در فضای مجازی بوده است؛ و

مدت‌زمان ناکافی در اجرای آزمون نیز بر استرس و اضطراب افزوده است عدم حضور معلم (برای بیان انتظارات و راهنمایی‌های لازم اجرای آزمون) و وجود اولیا (عدم تمرکز) در حین اجرای آزمون اضطراب زیادی در دانش‌آموزان ایجاد نموده بود. هرچند تعداد محدودی از دانش‌آموزان در قیاس با امتحان حضوری اشاره پایین بودن استرس آزمون آنلاین را داشته‌اند.

برای مثال مشارکت‌کنندگان در این زمینه چنین پاسخ داده‌اند:

ترس؛ دلهره‌آور بودن؛ اضطراب ناشی از وقت کم؛ اضطراب ناشی از قطعی اینترنت؛ استرس بسیار زیاد ناشی از مشکل گوشی؛ اضطراب ناشی از حضور اولیا؛ استرس ناشی از پیچیدگی سؤالات آزمون‌ها؛ استرس ناشی از نبود معلم؛ استرس زیاد به علت عدم تمرکز در آزمون آنلاین؛ آزمون آنلاین استرس کمی داشت.

افزایش مهارت تست‌زنی، تنوع در سؤالات، بررسی آسان

قابلیت برگزاری آزمون‌های آزمایشی به تعداد گسترده و نامحدود، به دلیل دسترسی آسان به فضای مجازی و وجود بانک سؤالات و برگزاری بیشتر آزمون‌های مدارس به اشکال مختلف از جمله تستی، جاخالی، پاسخ کوتاه و مهارت تست‌زنی در دانش‌آموزان تقویت‌شده و در انتهای آزمون‌ها، سؤالات توسط پلتفرمی که استفاده می‌شد آزمون‌ها به صورت خودکار تصحیح می‌شد و نمره مکتسبه سریعاً پس از اتمام آزمون به دانش‌آموزان اعلام می‌شود. در صورتی که آزمون به صورت تصحیح خودکار شود، بلافاصله پس از پایان زمان آزمون، نتایج در پروفایل دانش‌آموزان ثبت می‌شود و معلم و اولیای دانش‌آموز نیز می‌توانند نتیجه‌ی آزمون را مشاهده کنند. آزمون آنلاین به سرعت بخشیدن به روند انجام امتحان کمک خواهد کرد.

برای مثال مشارکت‌کنندگان در این زمینه چنین پاسخ داده‌اند:

نمره واقعی نیست؛ ارزشیابی صحیحی صورت نمی‌گیرد؛ معلمان اکثر سؤالات را از اینترنت می‌گرفتند؛ آزمون آنلاین محیط مناسبی برای مهارت تست‌زنی است؛ خطا در اجرای آزمون؛ تنوع سؤالات در آزمون‌های آنلاین زیاد است؛ امکان نظارت و ارزشیابی واقعی وجود ندارد؛ امکان بازگشت به سؤالات قبلی نبود؛ راحت تصحیح می‌شد سریع نتیجه را می‌دیدیم.

عدم رصد دانش آموز

در فضای مجازی ارتباط دوسویه بین معلم و دانش‌آموز نیست و دانش‌آموز معلم را نمی‌بیند و معلم از چگونگی حضور و شیوه پاسخ‌دهی و شخص پاسخ‌دهنده آگاهی و اشراف کامل ندارد و ابزار و شیوه چنین نظارتی هم طراحی نشده و وجود ندارد و امکان پاسخ‌دهی از جانب افراد دیگر و یا با کمک دیگران وجود دارد.

برای مثال مشارکت‌کنندگان در این زمینه چنین پاسخ داده‌اند:

معلم نمی‌تواند نظارت کند؛ به دبیران دسترسی نداریم؛ عدم رصد دانش‌آموز وعدم کنترل؛ دسترسی ساده و افراد زیادی می‌توانند هم‌زمان باهم آزمون بدهند.

هرزمانی و هر مکانی بودن برگزاری آزمون آنلاین

آزمون‌های آنلاین از نظر زمان و مکان انعطاف‌پذیر هستند. با توجه به تغییر فضای آزمون و نیاز به فضای فیزیکی خاصی نیست لذا برگزاری آزمون آنلاین در همه‌جا امکان‌پذیر می‌باشد آزمون آنلاین به دانش‌آموزان امکان می‌دهد تا از هر نقطه جهان بدون هیچ‌گونه محدودیتی در آزمون آنلاین شرکت کنند در آزمون آنلاین چهارچوب خاصی برای مکان برگزاری آزمون آنلاین نیست. یکی از مزایای آزمون آنلاین این است که تعداد شرکت‌کنندگان می‌تواند در یک‌زمان نامحدود باشد و آزمون آنلاین به معلمان و دانش‌آموزان اجازه می‌دهد در بهترین بازه زمانی را برای امتحان دادن انتخاب نمایند. همچنین امتحانات آنلاین می‌تواند در هر زمان انجام شود و همانند امتحان سنتی هزینه بالاتری را متحمل نمی‌شود زیرا هیچ کار کاغذی در آن دخیل نیست (به‌عنوان مثال: چاپ سؤالات امتحانی و غیره)، همچنین نیازی به در نظر گرفتن مراکز امتحان نیست و هنگام مقایسه با سناریو امتحان سنتی، هزینه برگزاری آزمون آنلاین و در صورت عدم در نظر گرفتن هزینه مکانی صفر خواهد بود. برای مثال مشارکت‌کنندگان در این زمینه چنین پاسخ داده‌اند:

وجود امکان برگزاری آزمون آنلاین در هر مکان و زمان؛ دسترسی ساده و سریع به آزمون‌ها و نتایج آزمون آنلاین.

ایمن کردن در مقابل به خطر انداختن سلامتی

با توجه به شیوع کرونا و اجبار در تعطیلی مدارس برای جلوگیری از شیوع بیماری آزمون‌های آنلاین جایگزین آزمون سنتی شد تا از این طریق با دانش‌آموزان کمک کنیم سنجش تحصیلی دانش‌آموزان با حفظ ایمنی مدارس ادامه یابد این برنامه ابتکاری به دانش‌آموزان کمک کرد تا در صورت تعطیلی مدارس برنامه‌های جایگزین را آماده کرده و مدرسه از روند ارائه خدمات و تداوم آموزش جا نماند و برنامه جایگزین را در فضای مجازی پوشش دهد به دلیل استفاده نادرست یا آموزش ندیده و طولانی بودن استفاده از فضای مجازی آزمون‌های مکرر باعث تهدید سلامتی جسمانی شد. برای مثال مشارکت‌کنندگان در این زمینه چنین پاسخ داده‌اند:

آزمون آنلاین به دلیل حفظ سلامتی و دوری از کرونا و شیوع آن در جامعه مناسب می‌باشد؛
آزمون‌های آنلاین باعث به خطر انداختن سلامتی (حافظه، بینایی، اسکلت).

پایین بودن اعتبار نمره کسب‌شده

در حالت کلی نمره بیانگر میزان موفقیت در یک آزمون می‌باشد و به‌صورت کلی نمره هر فرد با میزان معلومات و یادگیری و مهارت او ارتباط مستقیم نداشته است زیرا یک آزمون استاندارد شامل امتحان شفاهی و تشریحی و تستی و عملی استاندارد می‌باشد که مجموع همه این‌ها به‌علاوه در نظر گرفتن میزان علاقه و مهارت و استعداد دانشجو و هنرجو یا دانش‌آموز و فراگیر در درس موردنظر می‌باشد. با توجه به برگزاری آزمون وعدم نظارت اهتمام به تقلب گسترش‌یافته و اعتبار نمرات کسب‌شده پایین می‌باشد؛ و همچنین به دلیل اینکه شیوه امتحانات تغییر یافته و از حالت کاغذی و عینیت بودن نمرات، امکان، خطا در بررسی سؤالات وجود داشته است.

نمره واقعی نیست؛ نمره‌ها چندان خوب نیستند؛ خیلی از نمره‌ها را الکی ثبت کردند؛

بعضی از آزمون‌ها را بررسی نمی‌کنند.

تجربه‌ای جدید و گاهی اوقات نه‌چندان خوب

تجربه جدیدی که در ابتدا با مشکلات عدیده‌ای مواجه بود اما با مرور زمان با فراهم شدن زیرساخت‌ها و استفاده از تجربیات به‌دست‌آمده بهبود یافت با توجه به شرایط پیش‌آمده و اتخاذ شیوه آنلاین برای آزمون در مدارس برای تمام ذی‌نفعان سیستم آموزشی کشور از جمله دانش‌آموزان تجربه‌ای جدید بوده است و دانش‌آموزان با توجه به اینکه یادگیری در سطح پایین اتفاق افتاده است آزمون آنلاین تجربه نه‌چندان خوبی نبود. برای مثال مشارکت‌کنندگان در این زمینه چنین پاسخ داده‌اند:

تجربه جدید؛ تجربه خوبی نبود؛ تجربه‌ای دردناک.

عدم شکل‌گیری رقابت برابر و سالم

زمانی می‌توان برای دانش‌آموزان رقابت سالمی را تعریف نمود که همه دانش‌آموزان در شرایط یکسان برابری‌های آموزشی قرار گیرند و با ایجاد حس رقابت در دانش‌آموزان بتوان فرصت‌های مناسب جهت رقابت سالم ایجاد نمود اما به دلایلی از جمله تقلب وعدم نظارت کامل بر آزمون‌ها رقابت سالم و برابر اتفاق نمی‌افتد؛ و مواردی که مناطق را از جهات مختلف مشکلات زیرساختی و نقش آن در عدم ایجاد رقابت سالم می‌شد و تأثیر بسیار زیادی در عدم شکل‌گیری رقابت

سالم شد و غیرحضورى بودن روند آموزش خستگى و بی حوصلگى و عدم ایجاد حس رقابت شد. وىكى از دلایل دیگر نمرات غیرواقعى کسب‌شده دانش‌آموزان عدم شکل‌گیرى رقابت سالم شد. برای مثال مشارکت‌کنندگان در این زمینه چنین پاسخ داده‌اند:

رقابت نابرابر؛ نداشتن حس رقابت؛ فرصت خوبى برای رقابت بین دانش‌آموزان؛ عدم شکل‌گیرى رقابت درست در بین دانش‌آموزان؛ رقابت سالمى نیست.

بالاخره در شکل زیر شبکه مضامین تجربه زیسته دانش‌آموزان از آزمون‌های آنلاین در بستر شبکه شاد رسم شده است.

شکل ۱- شبکه مضامین تجربه زیسته دانش‌آموزان از آزمون‌های آنلاین در بستر شبکه شاد

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش پدیده آزمون‌های آنلاین در بستر شبکه شاد و معنا و مفهوم آزمون‌های آنلاین از دیدگاه دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج این تحقیق می‌تواند زمینه بهبود و ارتقا و کارآمدی را در حوزه ارزشیابی به وجود آورد. چراکه، ارزشیابی دقیق، وسیله اساسی اندازه‌گیری موفقیت در نیروی پیش‌برنده بهبود آموزشی است (بهرنگی، ۱۳۸۱). ارزشیابی بخشی از فرایند آموزشی است و برای دریافت بازخورد دقیق در مورد یادگیری دانش‌آموزان در طول فرایند تدریس و سازمان‌دهی و بهبود یادگیری دانش‌آموزان در این فرایند انجام می‌شود (کامپن، ۲۰۲۰).

بحران کرونا و تعطیلی مدارس استفاده از فضای مجازی ادامه آموزش از این طریق را ایجاد نمود که می‌تواند فرصتی برای شناسایی ضعف‌ها، کمبودها و نقص‌های زیرساختی در این زمینه و نمایان ساختن عدم توازن در توزیع زیرساخت‌های موردنیاز در بخش اینترنت و شبکه‌های تلویزیونی به‌خصوص در مناطق مرزی و دور از دسترس و شناسایی این کمبودها و چالش در جهت برطرف کردن آن‌ها باشد و این به‌مثابه رشد و تعالی در این زمینه و جنبه مثبت شرایط به وجود آمده و خود نقطه آغازی برای تداوم در آینده است. ظهور فناوری‌های جدید، سنجش توانایی‌ها مهارت‌ها دانش‌آموزان را از طریق ارزشیابی آنلاین تسهیل کرد (کریسپ، ۲۰۱۱).

یکی از تم‌های موردتوجه بیشتر دانش‌آموزان در آزمون آنلاین، مشکلات نرم‌افزاری، سخت‌افزاری و پشتیبانی بوده است. با وجودی که فناوری‌های جدید موجب استقلال و انعطاف بیشتر امور آموزشی می‌شود. همچنین جهت استفاده از هر سیستم فناوری نوین در امور آموزشی، لازم است شرایطی چون ایجاد زیرساخت‌های قوی فناوری، تدوین استانداردهای آموزشی لازم برای ارزیابی دانش‌آموزان، فرهنگ‌سازی مناسب و تغییر نگرش سنتی جامعه در امر آموزش، در این زمینه فراهم شود. عدم وجود بستر مناسب منجر به محدودیت دانش‌آموزان در آموزش می‌شود (خلیف و همکاران، ۲۰۲۱). نیروی انسانی توانمند و طراحی‌های لازم و مناسب با فضای بستر شاد از دیگر عوامل زیرساختی این نوع ارزشیابی‌ها در فضای آنلاین است. حل مشکلات بستر مناسب به‌شدت موفقیت ارزشیابی آنلاین را تعیین می‌کند (محمدی، ۱۳۹۹). از الزامات دیگر این مدل برگزاری آزمون داشتن دانش و علم حداقلی کامپیوتر و اینترنت برای مخاطبان است. فرصت‌های برابر از نظر اینترنت دانش‌آموزان یا در دسترس بودن ابزارهای ارزشیابی آنلاین بسیار بااهمیت است (بنسون و براک، ۲۰۱۰). همچنین آن‌ها عواملی مانند عدم دسترسی برابر همه دانش‌آموزان به ابزارهای ارتباطی، کند بودن سرعت اینترنت و افزایش هزینه‌های

خانواده‌ها، دشوار بودن سنجش واقعی یادگیری، عدم وقت‌گذاری معلم برای تدریس و کاهش انگیزه دانش‌آموزان را به‌عنوان چالش‌ها و مشکلات شبکه شاد معرفی کردند (محمدی و همکاران، ۱۴۰۰).

نتایج تحلیل پژوهش حاضر نشان می‌دهد که از لحاظ بعد نگرش کلی نسبت به ارزشیابی آنلاین، به‌طور کلی دانش‌آموزان دارای نظرات منفی هستند. نگرش منفی دانش‌آموزان نسبت به آزمون آنلاین به دلیل نآشنا بودن، عدم مهارت کافی، نبود فرهنگ‌سازی مناسب، طاقت‌فرسا بودن، نبود محیطی شاد و زیرساخت‌های مخابراتی مناسب که قریب به اکثریت دانش‌آموزان با آزمون آنلاین موافق نبودند. نگرش‌های منفی دانش‌آموزان نسبت به آزمون آنلاین باعث عدم موفقیت آن‌ها خواهد شد. اگر نظرات بیان‌شده توسط دانش‌آموز درباره آزمون آنلاین منفی باشد، می‌تواند ناشی از عدم پتانسیل لازم برای سنجش آموخته‌ها باشد (آنجر و پلونک، ۲۰۲۰). اردمیر (۲۰۲۱) در تحقیق خود به این نتیجه رسید، دانش‌آموزان نظرات منفی خود را بر اساس وضعیت آموزشی خود از قبیل ایمنی امتحان و عادت نکردن به امتحان پایه‌گذاری کردند. اثرات ناخواسته برای آموزش و یادگیری می‌توانند مواردی از جمله تمرین استراتژی‌های ارزیابی به‌جای فعالیت‌های یادگیری، اضطراب امتحان بیش‌ازحد، و شکست آن‌ها در آزمون آنلاین باشد (آلدرسون و وال، ۱۹۹۳؛ چنگ و همکاران، ۲۰۰۴).

از سوی دیگر، بعضی از دانش‌آموزان نگرش مثبتی نسبت به استفاده از ارزیابی آنلاین نشان داده بودند. وقتی معلمان و فراگیران نگرش مثبت داشته باشند به‌طور مؤثر کار کنند و با مشارکت در جهت ارزشیابی و اهداف یادگیری، اثرات مثبتی پدید خواهد آمد (فیتربه و جاناه، ۲۰۲۱). برخی از دانش‌آموزان با این آزمون موافق و احساس خوبی دارند. به‌طور کلی، ارزیابی آنلاین یک تجربه جدید برای دانش‌آموزان است (اوباسا و همکاران، ۲۰۱۳). یکی از مؤلفه‌های کلیدی، حفظ انگیزه دانش‌آموزان و اجتناب از ناامیدی در آموزش آنلاین می‌باشد. مسئله‌ای که تأثیر منفی آن بر یادگیری دانش‌آموزان را به حداقل می‌رساند (اشنایدر، ساچی، شیپولوفسکی و انکه، ۲۰۲۱). والدین دانش‌آموزان نگران این موضوع هستند که ارزشیابی آنلاین پیامدهای منفی بالقوه بر پیشرفت یادگیری فرزندانشان دارد (هوبر و همکاران، ۲۰۲۰؛ دیس و کلین، ۲۰۲۰؛ وبمان و همکاران، ۲۰۲۰). یکی از پیامدهای یادگیری در طول تعطیلی مدارس آموزش آنلاین نتایج این یادگیری از آزمون‌های آنلاین معلمان نسبت به دانش‌آموزان نسبتاً بدبین بودند و معتقد بودند که اهداف آموزشی کلی در کلاس‌هایشان کم‌وبیش شکست‌خورده است (اسچورزن و فرنزل، ۲۰۲۰). عدم وقت‌گذاری برخی معلمان به امر تدریس و ارزشیابی (عباسی، حجازی و حکیمزاده، ۱۳۹۹) و دشوار بودن سنجش یادگیری واقعی دانش‌آموزان، عدم وقت‌گذاری برخی معلمان به امر

تدریس و ارزشیابی و کاهش انگیزه برخی از دانش‌آموزان نسبت به تحصیل در شیوه جدید تدریس بیان شده است (کاظمی جعفرلو، پرنیان، هادی زاده، و جمالیان زاده، ۱۴۰۰).

مهم‌ترین دلایل روی آوردن افراد به تقلب، مسائلی همچون قرار گرفتن نمره به‌عنوان تنها ملاک ارزش‌گذاری، سخت و نامفهوم بودن دروس و ضعف درسی دانش‌آموزان می‌باشد. باتلر - هندرسون و کرافورد (۲۰۲۰) دریافتند که بیشترین تمرکز تحقیقات در مورد آزمون‌های آنلاین، مربوط به تقلب است. امتحانات آنلاین می‌تواند تقلب را تسهیل کند (استدler، کلب و سایلر، ۲۰۲۱). حاجی، محمدی مهر، و محمد آذر (۱۴۰۰) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند معلمان اعتقاد داشتند که به علت اینکه توانایی نظارت دقیق بر عملکرد دانش‌آموزان را ندارند لذا نمی‌تواند آن‌ها را به درستی ارزیابی کنند. دیگر دلیل آن‌ها برای مشکل در دادن بازخوردهای مناسب به مشکلات خود برنامه شاد بازی می‌گردد. دانش‌آموزان در زمانی که امتحان آنلاین تحت نظارت نیست، عملکرد بهتری دارند، تقلب یکی از توضیح‌های این رفتار است (دافین و جونز، ۲۰۱۸). تقلب از مواردی هست که منجر به عدم یادگیری و عدم اعتماد به نمرات دانش‌آموزان می‌شود. در فرایند یادگیری مواردی که مورد انتظار می‌باشد که دانش‌آموز از محتوای دروس یاد بگیرند، پنهان و شناسایی نمی‌شود. کوسینگو، دگبوئه، کوکو گاگلو، اوپا و مندی (۲۰۲۱) در تحقیق خود بستری را برای سازمان‌دهی امتحانات آنلاین و درعین حال به حداقل رساندن احتمال تقلب توسط دانش‌آموزان پیشنهاد می‌کنند؛ سؤالات باز و معلم کنترل کامل کامپیوتر دانش‌آموزان را از راه دور خواهد داشت و از طریق وب کم خود یک دید کلی از محیط دانش‌آموز خواهد داشت. برای کاهش تقلب و توجه به تفاوت‌های یادگیرندگان، مخزنی برای سؤالات عینی و آزمون‌های ذهنی ایجاد شود (کپل، کیتو و وینگ، ۲۰۰۶). اما معلمان با طراحی ترکیبی از سؤالات درست یا غلط، چندگزینه‌ای و انواع دیگر سؤالات و به‌صورت انتخاب تصادفی برای هر دانش‌آموز می‌توانند تا اندکی امکان تقلب را کاهش دهند (دیوید و استوتیک، ۲۰۲۱). سایر نتایج نشان می‌دهد که نمرات دانش‌آموزان در امتحانات آنلاین پایانی به‌طور قابل‌توجهی بالاتر بود (خالد پاتریک، ۲۰۲۱). اگر نتایج ارزشیابی فرایند یادگیری دانش‌آموز بهینه تلقی نشود، فرایند یاددهی و یادگیری باید از نظر کمی و کیفی بهبود یابد (دیوید و استوتیک، ۲۰۲۱). این یافته مطابق با تحقیقات ها (۲۰۱۹) و وانگ و همکاران (۲۰۱۴) است که به این نتیجه رسیدند که تأثیر واقعی آزمون‌های آنلاین بر یادگیری دانش‌آموزان در استقلال آن‌هاست.

ارزشیابی فرایند یادگیری را فرامی‌گیرد (فارل و راشبی، ۲۰۱۶). سنجش در محیط آنلاین باید متناسب با بازده یادگیری طراحی و اجرا شود. از طرفی دیگر بازخورد که نقش مهمی در پیشبرد و ارتقای سطح کیفی و کمی دانش‌آموزان دارد حاصل ارزشیابی درست می‌باشد. بازخورد، حلقه اتصالی بین سنجش و یادگیری است (خوش‌خلق، ۱۳۸۶). عوامل متعددی در افت تحصیلی نقش دارند. پایه علمی دانش‌آموزان، عدم توانایی آن‌ها در درک فرایند پردازش دانش، عدم توانایی آن‌ها در کار با ابزار الکترونیکی یا عدم آگاهی دانش‌آموزان از توقعات معلمان و مربیان می‌تواند عامل شکست یادگیری آنلاین باشند. دندیر و استاکتون (۲۰۰۰) در تحقیق خود، افت قابل توجهی در عملکرد آزمون آنلاین را مشاهده کردند. همچنین میانگین نمرات، به‌عنوان معیاری از توانایی، با عملکرد در امتحانات آنلاین بوده است. اگر ارزشیابی معتبر باشد ارزشیابی آنلاین می‌تواند مؤثر باشد و معلمان تلاش برای ایجاد هماهنگی ارزشیابی، سازگار، شفاف و عملی باشد (آپیا و وانتندر، ۲۰۱۸).

دانش‌آموزان به دلایلی از جمله قضاوت نادرست معلمان و نامشخص بودن نمره‌های واقعی به شیوه ارزشیابی آنلاین مخالف و به دلیل غیرقابل اعتماد بودن آزمون آنلاین، آزمون حضوری را ترجیح می‌دهند. نتایج این نتیجه را تأیید می‌کند که تعامل اجتماعی یعنی آزمون حضوری به یادگیری کمک می‌کند (آرنولد و سین‌ها، ۲۰۱۸). در آزمون‌های غیرحضوری نمره بالاتری نسبت به آزمون‌های تخصصی کسب می‌کنند و اینکه دانش‌آموزان برای تکمیل آزمون‌های غیرحضوری زمان بیشتری نسبت به آزمون‌های اختصاصی صرف می‌کنند (دافین، و جونز، ۲۰۱۸). معلمان نگران تفسیر نادرست نمرات آزمون و توانایی‌هایی دانش‌آموزان هستند این امر اثرات منفی برای دانش‌آموزان دارد (آلدرسون و وال، ۱۹۹۳؛ چنگ و همکاران ۲۰۰۴). علیرغم این تصور که آموزش آنلاین و ارزشیابی آنلاین از کیفیت پایین‌تری نسبت به کلاس حضوری برخوردار است (هاجز، مور، لاک، تروست و باند، ۲۰۲۰). ارزشیابی آنلاین ممکن است در حال حاضر نسبت به ارزیابی سنتی مناسب‌تر باشد، زیرا پتانسیل کاهش استرس را دارد ارزشیابی آنلاین هزینه‌ها و زمان را کاهش می‌دهد (آپیا و وانتندر، ۲۰۱۸). یکی از چالش‌ها این است که دانش‌آموزان معمولاً استرس‌های متعددی را تجربه می‌کنند و در مواجهه در کنترل موقعیت می‌تواند منجر به فشارهای روانی و عاطفی مختلفی شود (انور، سگر، تولفسون، دیاچون تاناکا و آمر، ۲۰۲۰). والنیتینا و نلی (۲۰۱۴) در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که ترکیبی از ارزشیابی سنتی و مربی و حتی خود ارزشیابی می‌تواند اعتبار و عینیت بهتری به ارزشیابی بدهد.

اضطراب امتحان نوعی واکنش ناخوشایند و هیجانی نسبت به موقعیت ارزیابی در مدرسه و کلاس درس می‌باشد عده‌ای دیگر از نظریه‌پردازان معتقدند اضطراب امتحان با عادت‌های مطالعه‌ای نامناسب و ناکافی و نقایص توجهی، عملکرد و پیشرفت تحصیلی، اضطراب خصیصه‌ای، شخصیت و اعتمادبه‌نفس، افکار منفی بیشتر و ارزشیابی‌های مثبت‌تر همبستگی دارد (کاسدی، ۲۰۰۴). برخی از اثرات منفی را می‌توان از معایب ارزشیابی از جمله مشارکت و تعامل کمتر معلمان و دانش‌آموزان و ناامیدی از فناوری بیان کرد (فیتیه و جانه، ۲۰۲۱).

آزمون آنلاین کمک می‌کند تا امتحانات به صورت خودکار انجام شود و هدف از برگزاری آزمون آنلاین این است که به طور مؤثر با استفاده از یک سیستم تمام‌خودکار عمل ارزیابی انجام شود تا نه تنها در زمان ارزیابی صرفه‌جویی شود بلکه نتایج سریع‌تری نیز ارائه شود. دانش‌آموزان با شناخت اشتباهات و کمبودهای خود در ارزشیابی آنلاین، متوجه می‌شوند (رحمان، ۲۰۱۸). قابلیت ارائه سؤالات متفاوت و مشخص شده برای هر دانش‌آموز امکان‌پذیر است. دانش‌آموزان با استفاده از بانک سؤالات آزمون‌های آنلاین در فضای مجازی می‌توانند تمرین و مهارت تست‌زنی خود را ارتقا دهند. به دلیل متنوع بودن سؤالات در فضای مجازی آشنایی با انواع سؤالات داشته باشند. ارزشیابی الکترونیکی یک عنصری از یادگیری الکترونیکی که توانایی تبدیل‌شدن به یک‌شکل ارجح ارزشیابی را دارد نمرات ارزشیابی و بازخورد دانش‌آموزان را با آزمون‌سازها می‌توان ایجاد و استفاده کرد (کمیته سیستم‌های اطلاعات مشترک، ۲۰۰۴).

از معایب بستر شاد، عدم رصد دانش‌آموز در ارزشیابی آنلاین است. محمدی و همکاران (۱۴۰۰) نیز عدم شاهد عینی انجام فعالیت‌ها و تکالیف دانش‌آموزان توسط معلمان را از مشکلات آموزش در فضای مجازی دانسته بودند. هیچ راه مستقیمی برای اطمینان از اینکه کار ارسالی مربوط به دانش‌آموز ارسال‌کننده است، وجود ندارد. دانش‌آموزان این پتانسیل را دارند که از دوستان، خانواده، معلمان، سایت‌های آموزشی آنلاین و ماشین‌حساب‌های آنلاین کمک بگیرند (ریچاردسون، ۲۰۲۱).

هم معلمان و هم دانش‌آموزان معتقد بودند که ارزشیابی آنلاین انعطاف‌پذیرتر است تا یک ارزشیابی کلاسی یا آفلاین انعطاف‌پذیری در اینجا با زمان و مکان سروکار داشت (اسپایوی و مک میلان، ۲۰۱۴). ارزیابی‌های مبتنی بر وب در مورد فعالیت‌های یادگیری الکترونیکی، می‌تواند در هر مکانی و در هر زمان تا زمانی که اتصال به اینترنت وجود داشته باشد، انجام داد (هاوارث، ۲۰۱۵؛ آپیا و وانتندر، ۲۰۱۸). ارزشیابی آنلاین به یک اولویت انعطاف‌پذیر تبدیل‌شده است (کسدی و

گردلی، ۲۰۰۵؛ اسپایوی و مک میلان، ۲۰۱۴). داده‌های مستقیم ذخیره می‌شود، درجه‌بندی آسان است و دانش‌آموزان بلافاصله می‌توانند ببینند کدام پاسخ‌ها درست و غلط است (فیتزیه و جاناه، ۲۰۲۱).

می‌دانیم که سلامتی دانش‌آموزان جز اولویت‌های مهم و اساسی وزارت آموزش و پرورش است. یکی از راه‌حل‌ها ایمن بودن دانش‌آموزان از بیماری و کاهش نگرانی خانواده‌ها می‌تواند ارزشیابی آنلاین باشد. از طرف دیگر به دلیل استفاده نادرست یا آموزش ندیده و طولانی بودن استفاده از فضای مجازی آزمون‌های مکرر باعث تهدید سلامتی جسمانی شد. یکی از هدف‌های اصلی نظام ارزشیابی تحصیلی، ایجاد رقابت‌های رایج در کلاس‌های درس و تلاش دانش‌آموزان است؛ اما با توجه به شرایط نابرابری در فضای مجازی و مشکلات اینترنتی و معایب آزمون آنلاین نمی‌توان فضای رقابتی سالم تعریف کرد. به دلیل نامعتبر بودن نمرات، رقابت و انگیزه تلاش برای یادگیری ایجاد نمی‌گردد (اوزنک و چاکیر، ۲۰۱۵). دانش‌آموزان در آزمون آنلاین حس رقابت از طرف همسالان خود احساس نمی‌کنند (آچایی، گاون و کارهان، ۲۰۲۱). ظاهر عواطف و روحیه دانش‌آموزان در رقابت سالم برای دانش‌آموزان در فضای مجازی به‌ندرت پیش می‌آید.

پیشنهادها

تغییر و تحول یک‌باره در پدیده‌های مهم اجتماعی و آموزشی بدون وجود زمینه و بستر فرهنگی برای پذیرش آن، معمولاً مقاومت و انکار جامعه را به همراه دارد. پیشنهاد می‌شود تبدیل شیوه ارزشیابی پایانی به مستمر طی فرایندی تدریجی و ترکیبی توأم با تغییرات مناسب در همه زمینه‌ها اعم از روش تدریس محتوای کتب، برنامه درسی و غیره صورت گیرد. تقویت قدرت تفکر و استدلال، حل مسئله و غیره از طریق مشاهده دقیق فرآیند یادگیری و رفع مشکلات و موانع آن به وسیله ابزارهای ارزشیابی مستمر امکان‌پذیر است؛ لذا پیشنهاد می‌شود طی دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت این ابزارها و چگونگی استفاده از آن‌ها به معلمان معرفی و آموزش داده شوند.

برگزاری جلسات ماهانه منظم و متمرکز و تشکیل گروه آموزشی قوی متشکل از معلمان مجری طرح با حضور مسئولان طرح و تبادل تجربیات به‌منظور ایجاد هماهنگی در شیوه آموزش و ابزارهای ارزشیابی آنلاین، برای رفع کاستی‌ها و مشکلات اجرایی میان مدارس و مناطق. پیش‌بینی اجرای طرح ارزشیابی آنلاین در دوره‌های بعدی تحصیلی. رفع مشکلات دانش‌آموزان که در ارزشیابی آنلاین روبه‌رو می‌شوند. مراکز آموزشی پیشنهاد می‌شود تا با فراهم کردن امکانات لازم و با برپایی کارگاه‌های آموزشی و آموزش ضمن خدمت درصدد آشنا ساختن اساتید و معلمان با روش‌های نوین سنجش از جمله

ارزشیابی الکترونیکی را فراهم نمایند. با توجه به این که ارزشیابی الکترونیکی مستلزم بهره‌مندی اساتید و معلمان از سواد رایانه‌ای و مهارت‌های مربوط به آن هستند، پیشنهاد می‌شود تا مدارس و دانشگاه‌ها، با ایجاد دوره‌های ضمن خدمت درصدد ارتقای توانمندی‌های رایانه‌ای معلمان خود اقدام نمایند.

منابع و مأخذ

Abbasi, F., Hejazi, E., & Hakimzadeh, R. (2021). The lived experience of elementary school teachers of the opportunities and challenges of teaching in the student education network (Shad): a phenomenological study. *Scientific Quarterly of Teaching Research*, 3 (18), 1-24. [Persian]

Abbasi, F., Hijaz, G., & Hakim Zadeh, R. (2020). Experience living elementary school teachers the opportunities and challenges of teaching in educational network of students (Shad): a phenomenological study. *Teaching research*, 8(3), 20-40. [Persian]

Abbasi Kesani, H., Shams Morkani, Gh., Seraji, F., & Rezaeizadeh, M. (2018). Learners evaluation tools in e-learning environment. *Journal of Technology Development*, 61, 23 -33. [Persian]

Abdoli, S., & Mohammad Hassani, N. (2015). Synthesis research of components, tools and methods used in e-learning evaluation. Provide a comprehensive model for e-learning evaluation. *Educational Measurement and Evaluation Studies*, 9, 153-172. [Persian]

Abu al-Ma'ali al-Husseini, K. (2020). Psychological and educational consequences of coronary heart disease in students and strategies to deal with them. *Journal of Educational Psychology, Allameh Tabatabai University*, 15, 153-166. [Persian]

Akcay, A O., Guven, U., & Karahan, E. (2021). The Views of Pre-Service Elementary Teachers About Online and Traditional Peer Assessment. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 8(2), 409-422.

Elzainy, A., El Sadik, A., & Al Abdulmonem, A. (2020). Experience of e-learning and online assessment during the COVID-19 pandemic at the College of Medicine, Qassim University, *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 15(6), 456-462.

Alderson, J. C., & Wall, D. (1993). Does washback exist?. *Applied Linguistics*, 14(2), 115-129. <https://doi.org/10.1093/applin/14.2.115>.

Amin Khandaghi, M., & Baghani, M. (2018). Evaluation of learners in e-learning environment with a review of GPAM-WATA model Fifth National Conference and Second International Conference on E-Learning, Tehran. [Persian] <https://civilica.com/doc/111601/>.

Anger, C., & Plünnecke, A. (2020). Schulische Bildung zu Zeiten der CoronaKrise [School education in times of the coronavirus crisis]. *Perspektiven der Wirtschaftspolitik*, 21 (4), 353–360. doi:10.1515/wvp-2020-0055

Anwar, A., Seger, C., Tollefson, A., Diachun, CAB., Tanaka, P., & Umar, S. (2020) Medical education in the COVID-19 era: Impact on anesthesiology trainees. *Journal of Clinical Anesthesia* 66109949. <https://doi.org/10.1016/j.jclinane.2020.109949>

Appiah, M., & Van Tonder, F. (2018). E-Assessment in Higher Education: A Review. *International Journal of Business Management & Economic Research*, 9(6), 1454- 1460.

Aref, H., Boladi, H., & Beigi, V. (2015). The Phenomenology of the Dismissal Experience. *Quarterly Journal of Public Management*, 3, 594-573. [Persian]

[Arnold, L., & Sinha, G.](#) (2018). Classroom instruction results in better exam performance than online instruction in a hybrid course. *The Journal of General Psychology*, 145(4), 362-376.

Asgari, M., & Goya, Z. (2012). Philosophy of Smart Schools in Malaysia. *Growth of Mathematics Education*, 2, 12-19. [Persian]

Azmi, F. M., & Kankarej, M. M. (2015). The role of formative assessment in teaching mathematics. In *Proceedings of the 4th International Conference for e-learning and Distance Education, Riyadh, Saudi Arabia*.

Bailey, K. M. (1996). Working for washback: A review of the washback concept in languagetesting. *LanguageTesting*, 13(3), 257–279.

Baleni, Z. G. (2015). Online Formative Assessment in Higher Education: Its Pros and Cons. *Electronic Journal of e-Learning*, 13(4), 228-236.

Barry, N., Announcement, F., Rezaeizadeh, M., & Khorasani, A. (2019). Evaluate the goals of higher levels of learning in e-learning environments (standards and indicators). *Scientific Journal of Education and Evaluation*, 45, 132-111. [Persian]

Behrangi, M.R. (2002). Supervision in management, Tehran: Kamal Tarbiat. [Persian]

Benson, R., & Brack, C. (2010). Online learning and assessment in higher education; A planningguide. Chandos Publishing.

Boyle, P., Pettigrove, M., & Atkinson, C. (2001). Australian national university student evaluation of teaching ANUSET: a guide for academic staff. 3rd ed. Canberra: Australian National University.

Butler-Henderson, K., & Crawford, J. (2020). A systematic review of online examinations: A pedagogical innovation for scalable authentication and integrity. *Computers and Education*, 159, 104024. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2020.104024>

Cassady, J. C. (2004). The influence of cognitive test anxiety across the learning/testing cycle. *Learning and Instruction* 14(6), 569-592.

Cassady, J. C., & Gridley, B. E. (2005). The Effects of online formative and summative assessment on test anxiety and performance. *The Journal of Technology, Learning and Assessment*, 4(1), 31.

Cheng, L., Rogers, T., & Hu, H., (2004). ESL/EFL instructors' classroom assessment practices: purposes, methods, and procedures. *Language Testing*, 21(3), 360-389

Colaizzi, P. F. (1969). *The descriptive methods and the types of subject-matter of a phenomenologically based psychology exemplified by the phenomenon of learning* (Doctoral dissertation, ProQuest Information & Learning).

Crisp, G. (2011). *Teacher's handbook on e-Assessment: A handbook to support teachers in using e-assessment to improve and evidence student learning and outcomes*. San Francisco, California: Creative Commons.

Daffin, Jr., L.W., & Jones, A.A. (2018). Comparing student performance on proctored and non-proctored exams in online psychology courses. *Online Learning*, 22(1), 131-145. doi:10.24059/olj.v22i1.1079

Dendir, S., & Stockton Maxwell, R. (2020). Cheating in online courses: Evidence from online proctoring. *Computers in Human Behaviour Reports*, 2, <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2020.100033>.

Durrani, K, Hamza., Qalavandi, H., Karamdoost, N., & Robati M. (2014). Assessing the current situation of smart schools in Mazandaran province based on the conceptual model of smart school development. *The Future of Medical Education*, 3, 47-39. [Persian]

David, E., & Astutik I. I. (2021). Web Based Online Exam Application for Junior High School. DOI:10.21070/pels.v1i2.1000

Dwivedi, Y. K., Rana, N. P., Jeyaraj, A., Clement, M., & Williams, M. D. (2019). Re-examining the unified theory of acceptance and use of technology (UTAUT): Towards a revised theoretical model. *Information Systems Frontiers*. 21, 719-734.

Ebrahimpour, M., & Sobhaninejad, M. (2015). Assessing the current and desirable status of the virtual university curriculum from the students' point of view. *Journal of Shahed University*, 7, 89-106. [Persian]

Erdemir, M. (2021). Preservice Teachers' Views on Online Assessment. *i-manager's Journal of Educational Technology*, 18(3), 42-53. <https://doi.org/10.26634/jet.18.3.18261>

Farrell, T., & Rushby, N. (2016). Assessment and learning technologies: An overview. *British Journal of Educational Technology*, 47(1), 106-120. <https://doi.org/10.1111/bjet.12348>

Fitriyah, I., & Jannah, M. (2021). Online Assessment Effect in EFL Classroom: An Investigation on Students and Teachers' Perceptions. *Indonesian Journal of English Language Teaching and Applied Linguistics*, 5(2), 265-284.

Goran, Sh., Salehi, K., & Javadipour, M. (2018). Representation of elementary teachers' life experiences of changes in the assessment system and its role in the teaching-learning process: A phenomenological study. *Research in Teacher Training*, 4, 135-163. [Persian]

Ha, N. T. T. (2019). A Literature Review of Washback Effects of Assessment on Language Learning. *Journal of Science Ho Chi Minh City Open University*, 9(5), 3-15.

Haji, J., Mohammadi Mehr, M., & Mohammad Azar, H. (2021). Representing the Problems of Education in Cyberspace Using a Shad Program in the Corona Pandemic Course A Phenomenological Study. *Information and Communication Technology Quarterly in Educational Sciences*, 11 (3), 153_174. [Persian]

Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). The Difference between Emergency Remote Teaching and Online Learning, *EDUCAUSE Review*. March27https://er.educause.edu/articles/2020/3/.

Howarth, P. (2015). The opportunities and challenges faced in utilizing e-Based assessment. <http://www.educationalrc.org/oldconf/old/pdf/Paul%20Howarth%20-%20Beirut%20Presentation>.

Huber, S. G., Günther, P. S., Schneider, N., Helm, C., Schwander, M., Schneider, J. A., et al. (2020). COVID-19 und aktuelle Herausforderungen in Schule und Bildung [COVID-19 and the current challenges in education]. Münster, Germany: Waxmann. doi:10.31244/9783830942160.

JISC (Joint Information Systems Committee). (2004). Effective practice with e-learning: A good practice guide in designing for learning. <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20140702233839/http://www.jisc.ac.uk/media/documents/publications/>

Khaled, M. H., & Patrick, M. (2021). The effect of online quizzes in improving physical therapy students' exam scores in a pharmacology course. *Physical Therapy Reviews*, 27(1), 68-72.

Khoshkhalq, I., & Islamieh, M.M. (2007). Develop a model to provide qualitative feedback in the evaluation of academic achievement. *Educational innovations*, 5 (18), 57-78. [Persian]

Kampen, M. (2020). The 6 type of assessments. <https://www.prodigygame.com/main-en/blog/types-of-assessment>

Karimian, J. (2020). *Assessing the quality of virtual distance education in the 99-98 academic year*. Tehran: Center for Strategic Studies of the Presidency. [Persian]

Kazemi Jafarloo, N., Parnian, A., Hadizadeh, M, H., & Jamalanzadeh, B. (2021). *Investigating the Opportunities and Challenges of Teaching in the Student (Shad) Educational Network from*

the Perspective of Elementary Teachers. Twelfth National Conference on Psychology, Educational and Social Sciences, Babol, <https://civilica.com/doc/1253002>. [Persian]

Keppell, M., Kitoi, E. A., & Wing, A.M.W. (2006). *Authentic Online Assessment: Three Case Studies in Teacher Education*. In S. Howell., M. Hricko. *On line Assessment and Measurement: Case Studies from Higher Education, k-12 and Corporate*. London: Information Science Publishing

Ketuki, A. (2016). *Investigating the obstacles to achieving the goals of descriptive evaluation from the perspective of primary school teachers in Bandar-e-Turkmen*. Shahid Chamran Campus, Tehran. [Persian]

Khlaif, Z. N., Salha, S., Fareed, S., & Rashed, H. (2021). The Hidden Shadow of Coronavirus on Education in Developing Countries. *Online Learning*, 25 (1), 269–285. doi:10.24059/olj.v25i1.2287

Khalifa, QH., & Razavi, S. A. (2012). *Evaluation and quality assurance in e-learning using significance-performance analysis model*. University Journal of E-Learning (Media) Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran, 1, 33-44. [Persian]

Kidd, w., & Murray, j. (2020). The Covid-19 pandemic and its effects on teacher education in England: how teacher educators moved practicum learning online. *European Journal of Teacher Education*, 43, 542-558.

Kossingou, G. M., Dégboé B. M., Kokou Gaglo, S., & Ouya, G. Mendy. (2021). Sharing of experience in the organization of distance exams within African universities in the context of Covid-19: case of the Central School of Free Software and Telecommunications of Dakar. *IEEE Global Engineering Education Conference...* DOI: [10.1109/EDUCON46332.2021.9453847](https://doi.org/10.1109/EDUCON46332.2021.9453847)

Kurdloo, M. (2020). Practical evaluation solutions in Shad Network. *Educational Technology Development*, 43, 1. [Persian]

Lubis, M., Ariffin, S., Muhamad, T., Ibrahim, L., & Weke, I. (2010). *The Integration of ICT in the Teaching and Learning Processes: A Study on Smart School of Malaysia*. Proceedings of the 5th WSEAS/IASME International Conference on educational Technologies (EDUTE' 09).

Mahjoub Ishratabadi, H., Vosoughi Nairi, A., Qaroneh, D., & Mehri, Dariush. (2014). *Reviewing the evaluation criteria of e-learning quality in organizational training and providing a framework for evaluating this type of training*. Third Conference on Organizational Education Pathology with an Approach Based on Organizational Experiences. [Persian]

[McKeown, P., & Maclean, G. \(2012\). Is activity in online quizzes correlated with higher exam marks?. *Innovation in Teaching Undergraduate Economics*, 47\(3\), 276-287.](#)

Mirzaei, V., Rahimnia, F., Mortazavi, S., & Shirazi, A. (2018). Nurses' organizational pessimism: A phenomenological study of phenomenology. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*, 1, 88-102. [Persian]

Mohamadi, Z. (2018). Comparative effect of online summative and formative assessment on EFL student writing ability. *Studies in Educational Evaluation*, 59, 29–40. [Persian]

Mohammadi, M., Keshavarzi, F., Naseri Jahromi, R., Naseri Jahromi, R., Hesampour, Z., Mirghafari, F., & Ebrahimi Sh. (2020). Analysis of the experiences of parents of elementary school students from the challenges of elearning with social networks during the outbreak of Corona virus. *Educational Research*, 8 (40), 74-101.[Persian]

Mohammadifar, M A., Najafi Samad Razmara, M., & Mohammadzadeh, A. (2010). The effect of descriptive and traditional evaluations on academic achievement and exam anxiety of second grade elementary students in Tehran. *Educational Psychology*, 20, 33-49. [Persian]

Naranji Thani, F., Pourkarimi, J., & Hejazi, S. (2020). Identifying the evaluation components of the e-learning system in the University of Tehran. *Scientific Journal of Education Technology*, 2 (15).

Obasa, A. I., Eludire, A. A., & Ajao, T. A. (2013). A comparative study of synchronous and asynchronous e-learning resources. *International Journal of Innovative Research in Science, Engineering and Technology*, 2(11), 5938–5946.

Özenç, M., & Çakır, M. (2015). Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin belirlenmesi [Exploring primary school teachers' competencies of alternative assessment and evaluation]. *Elementary Education Online*, 14(3), 914-933.

Polkinghorne, D. (1983). *Methodology for the human sciences: Systems of inquiry*. Albany, NY: State University.

Rahman, A. (2018). *Building autonomous learners in English as a foreign language (EFL) Classroom*. Proceedings of the International Conference on Education in Muslim Society (ICEMS 2017). International Conference on Education in Muslim Society (ICEMS 2017), Banten, Indonesia. <https://doi.org/10.2991/icems-17.2018.44>

Rarkryan, P. A. (2020). *Challenges of home learning during a pandemic through the eyes of a student*. Retrieved from <https://www.thejakartapost.com/life/2020/04/11/challenges-of-home-learning-during-a-pandemic-through-the-eyes-of-a-student.html>

Rezaei, A. (2020). Evaluating what students have learned during the Corona: Challenges and solutions. *Journal of Educational Psychology*, 55, 179-214.[Persian]

Richardson, S. (2021). *Mathematics assessment integrity during lockdown: experiences in running online un-invigilated exams*. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology* .53(3) 662-672.

Safania, P., Safania, A., & Ariadoost, H. (2020). Investigating the educational and physiological structures of the corona crisis in the sports industry. *Educational Psychology*, 56, 91-99.[Persian]

Saif Naraghi, M., & Naderi, E. (2016). *Specific learning disabilities and how to diagnose and rehabilitation methods*. Tehran: Makial. [Persian]

Salehi, K., Bazargan, A., Sadeghi, & Shokoohi Yekta, M. (2015). Phenomenological analysis of elementary school teachers' perceptions and lived experiences of the strengths and weaknesses of the descriptive evaluation program. *Journal of Research in Educational Systems*, 9, 19-68. [Persian]

Samari, I., & Atashk, M. (2009). The effect of knowledge and application of educational technology by teachers in improving the quality of students' learning process. *Journal of Education Technology*, 2, 101-111. [Persian]

Seraji, F. (2014). Evaluation in cyberspace. Curriculum and Information and Communication Technology. *Iranian Curriculum Encyclopedia*, 9, 1-5. [Persian]

Sepúlveda-Escobar, P., & Morrison, A. (2020). Online teaching placement during the COVID-19 pandemic in Chile: Challenges. *The European Journal of Teacher Education*. <http://www.tandfonline.com/10.1080/02619768.2020.1820981>

Schneider, R., Sachse, K.A., Schipolowski, S., & Enke, F. (2021). *Teaching in Times of COVID-19: The Evaluation of Distance Teaching in Elementary and Secondary Schools in Germany*. doi: 10.3389/feduc.2021.702406

Stadler, M., Kolb, N., & Sailer, M. (2021). The right amount of pressure: Implementing time pressure in online exams. *Distance Education*, 42(2), 219-230, DOI: [10.1080/01587919.2021.1911629](https://doi.org/10.1080/01587919.2021.1911629)

Stefan, N. S., Olić, N. T., & Lazarević, J. A. (2021). Serbian teachers' perceptions of online assessment during COVID-19 school closure: the role of teachers' self-efficacy. *Educational Studies*. <https://doi.org/10.1080/03055698.2021.1960151>

Spivey, M. F., & McMillan, J. J. (2014). classroom versus online assessment. *Journal of Education for Business*, 89(8), 450-456. <https://doi.org/10.1080/08832323.2014.937676>

Thies, L., & Klein, Y. (2020). Unter Druck. Die Situation von Eltern und ihren schulpflichtigen Kindern während der Schulschließungen [Under pressure. *The situation of parents and their school-age children during the school closures*]. Düsseldorf, Germany: Vodafone Stiftung Deutschland. Available at: <https://www.vodafone-stiftung.de/wp-content/uploads/2020/04/VodafoneStiftung->

Turner, C. E. (2000). *Investigating Wash back from empirically derived rating scales: Background and initial step in a study focusing on ESL speaking at the secondary level in Quebec schools*. Paper presented at the annual language test-ing research colloquium, Vancouver, BC. 22'nd.

Valentina, A., & Nelly, A. (2014). The role of e-learning, the advantages and disadvantages of its adoption in Higher Education. *International Journal of Education and Research*, 2 (12), 397-410.

Wang, C., Yan, J., & Liu, B. (2014). An empirical study on washback effects of the internet-based college English test band 4 in China. *English Language Teaching*, 7(6), p 26. <https://doi.org/10.5539/elt.v7n6p26>

Wößmann, L., Freundl, V., Grewenig, E., Lergetporer, P., Werner, K., and Zierow, L. (2020). Bildung in der Coronakrise: Wie haben die Schulkinder die Zeit der Schulschließungen verbracht, und welche Bildungsmaßnahmen befürworten die Deutschen? [Education during the coronavirus crisis: How have school children spent the time over the school closures and which educational measures Do Germans prefer?]. *Ifo Schnelldienst*, 73 (09), 25–39.

Williams, S. (2021). *Advantages & Disadvantages of Online Assessment*. Retrieved from <https://www.theclassroom.com/advantages-disadvantages-online-assessment-8243449.html>.

Thematic Analysis of Students' Lived Experiences of Online Tests in the Context of a SHAD Network

Rafiqh Hasani^۱, Sheno Safyee^۲

Abstract

The aim of this study was to identify students' lived experiences of online tests in a SHAD network. The nature of this research was qualitatively phenomenological. Accordingly, the researchers in the present study tried to analyze the students' experience of online tests in the context of a SHAD network. The research field consisted of all first grade high school students in Sanandaj. Participants included girl and boy students in districts one and two of Sanandaj city, amounting to 112 junior high school students. The data of the present study were collected through semi-structured interviews individually and online. The available data were analyzed using the crystallization method. From the analysis of the obtained data including 15 organizing themes including positive attitude; Negative attitude; To be neutral; Software and hardware problems and support; Causing stress and anxiety; Low level learning; Creating opportunities for widespread fraud; Testing skills, variety of questions and easy review; Low score credit validity; Face-to-face preference online; Lack of student observation; Whenever and wherever the online test is; New and sometimes not so good experiences; Safeguarding against endangering health and preventing the formation of equal and healthy competition. In general, the results of the present study emphasize the need to identify the disadvantages and advantages of online exams, the need for culture building, empowering teachers and students in cyberspace and reviewing the method of conducting online exams and learning and improving students' academic performance through online exams.

Keywords: lived experience, online test, SHAD network, phenomenology.

---

1 Department of Educational Sciences, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran. (Corresponding Author)

2 PhD Student in educational administration, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.